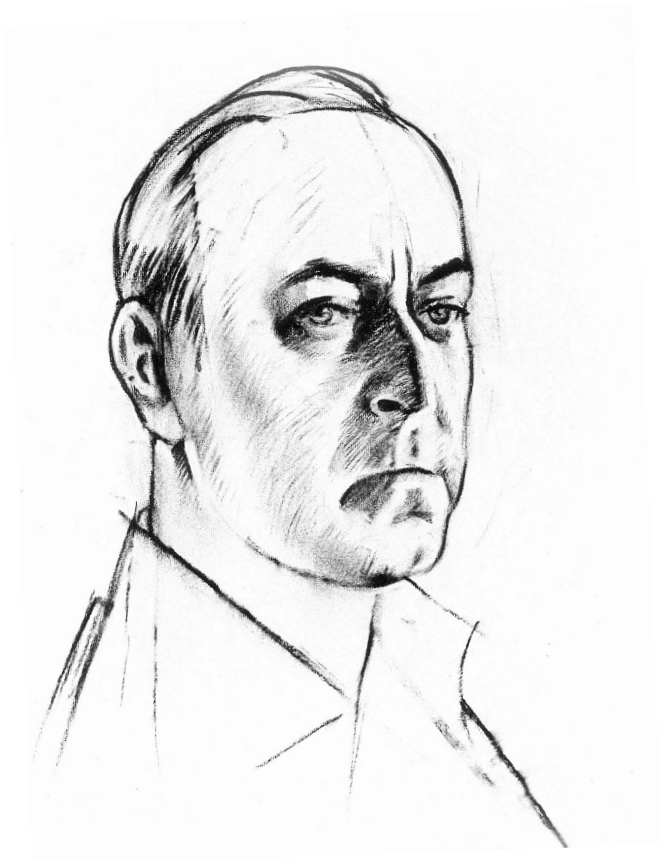

Платонівські читання

Тези доповідей
Міжнародної
наукової
конференції
пам'яті академіка
Платона Білецького
(1922–1998),
присвячені
60-річчю кафедри
ТІМ і 50-річчю
кафедри техніки
і реставрації
творів мистецтва
НАОМА
Київ
2019

50
років
кафедри
реставрації

60
років
кафедри
ТІМ

Анатолій Білецький

С. П. Подервянський.
Портрет П. О. Білецького.
1972. Вугіль. 60x50.

Міністерство культури України
Національна академія образотворчого мистецтва
і архітектури

СЬОМІ
Платонівські
читання

ПАМ'ЯТІ АКАДЕМІКА
ПЛАТОНА БІЛЕЦЬКОГО
(1922–1998)

присвячені 60-річчю кафедри ТІМ
і 50-річчю кафедри техніки і реставрації
творів мистецтва НАОМА

Тези доповідей
Міжнародної наукової
конференції

Київ
2020

УДК 7.072.2(477) (06)
ББК 85.10(4Укр) 0
Д 76

Координатор проекту, упорядник тексту, автор вступного слова
кандидат мистецтвознавства Л.О. Лисенко

Сьомі Платонівські читання. Тези доповідей
Міжнародної наукової конференції. – Київ: Видавництво
Людмила, 2020. – 288 с.: іл.

ISBN

Д76

Матеріали Сьомих Платонівських читань, присвячених 60-річчю кафедри теорії та історії мистецтва і 50-річчю кафедри техніки і реставрації творів мистецтва НАОМА, що відбулися 23 листопада 2019 року в Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури. Проблематика читань охоплює історію образотворчого мистецтва і архітектури України від давнини до сьогодення, а також Сходу і Заходу; методику викладання профільних дисциплін у вищих мистецьких закладах, інструментарій мистецтвознавця, проблеми сучасної художньої освіти. Учасниками читань були викладачі, співробітники, аспіранти, здобувачі, студенти НАОМА, викладачі, аспіранти, студенти, мистецтвознавці, наукові співробітники, реставратори з художніх, педагогічних і музичних ВУЗів, національних університетів, науково-дослідних інститутів, художніх музеїв, заповідників, наукових бібліотек України (Запоріжжя, Івана-Франківська, Кам'янець-Подільського, Києва, Львова, Мелітополя, Одеси, Харкова, Шостки), Китаю.

УДК 7.072.2(477)(06)
ББК 85.10(4Укр) 0

ISBN

Секція 2. Проблеми вивчення українського мистецтва 20–21 століття. Методика викладання профільних дисциплін у вищих мистецьких закладах. Інструментарій мистецтвознавця. Проблеми сучасної художньої освіти

фу знаходиться на одному рівні з реальними. Тема вікна і підвіконня – та сама, що і в римських надгробних рельєфах, які перейшли в композиції портретів Ренесансу, зокрема, «Джоконди» Леонардо да Вінчі.

У розташованому по композиційній вертикалі імені: «Борис Литвак» і лаконічному тексті: «Я тут» втілена ідея зримої присутності засновника центру реабілітації дітей-інвалідів в Одесі. Центр відомий як «Будинок з ангелом», оскільки його прикрашає декоративна скульптура позолоченого янгола (скульптор М. Рева). Відмова від дат життя і смерті передбачає позачасовість і духовне заступництво благодійника. Як це було в архітектурній скульптурі Ренесансу. Суворі вертикаль імені контрастує з ритмом не поставлених в рядок, а вільно «пролігаючих» літер напису «Я тут». Шрифт викликає асоціації з загостреними крилами зграї птахів. Скульптор використав пластичні можливості бронзи. Структурна композиція вертикалей і діагоналей на пуантах умовного «вікна» створює відчуття легкості, що відповідає неабиякій енергії Литвака (до створення центру він був директором школи олімпійського резерву). Погляд творця «Будинку з ангелом» спрямований вгору. Виразний контраст живої органіки портретного образу і «рами». Вихід за межі звичного тривимірного простору визначений формою меморіальної «дошки». Франгуляні відмовляється від звичної архітектоніки квадрата, що зв'язує конструкцію з землею (з лінією горизонту). Нижню горизонталь замінює діагональ, контрастна напрямку погляду героя. Взаємозв'язок земного і небесного виражений умовною мовою пластики.

Портретна скульптура в архітектурі передбачає зв'язок поколінь. Звичайно, якщо це твори високого художнього рівня.

83. Ольга Тарасенко, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва ПНПУ ім. К.Д. Ушинського

«Колодязь Гуйди»: архетип води в творчості майстра

Ключові слова: Михайло Гуйда, канон, архетип, жінка, вода, колодязь, парадний портрет.

Центром світу Гуйди є людина, що входить в світ через рідне подвір'я з криницею води життя та квітучими, плодоносними деревами, що відроджуються. Двір стає храмом життєдайної землі, жриця якого – жінка-мати або дівчинка. Вік героїні змінюється подібно порам року. Цикли дитинства, розквіту і мудрої старості пов'язані з життям природи.

Секція 2. Проблеми вивчення українського мистецтва 20–21 століття. Методика викладання профільних дисциплін у вищих мистецьких закладах. Інструментарій мистецтвознавця. Проблеми сучасної художньої освіти

У картинах українського майстра можна побачити перетворення європейського парадного ритуального портрета. Двір як храм. Стіл-вітвар – колодязь. Колони – квітучі дерева і стовпові основи колодязя. Завіса – райдужна килимова доріжка. Природний хід часу: старість – зрілість-плодовитість – дитинство. Як і в традиційних парадних портретах присутні тварини і птахи.

Композиція картини «Баба Калина» (2017) створена на основі канону парадного портрета. Літня жінка, одягнена у вишиту білу сорочку, представлена в повний зріст на тлі природної завіси – помаранчевої хмари осінньої калини з червоними кетягами ягід. Стовбури дерев, які вже віджили свій вік, виступають в новій ролі: вони стали потужними стовпами колодязя життя і сприймаються як аналог колон будинку-храму в традиційному парадному портреті. Ступні босих ніг вписані в світлий «позем». Землю і небо (написані в близьких тональних відносинах) пов'язують вертикалі килимової доріжки на райдужному паркані і стрункі стебла мальв.

Колодязь – найважливіший символ будинку-двору в картинах Гуйди. У композиції «Баба Калина», як і в картинах «Біля криниці», «Весна» (1992 і 2005 років) героїня зображена біля колодязя, білизна якого символізує охайність господині. Ідейний і геометричний центр полотна: золота вода, що виблискує в наповненому відрі. Жінка біля криниці пов'язана з архетипом Матері-Землі, Матері-Природи. Колодязь символізує жіноче начало, утробу Великої Матері, душу. У християнській традиції колодязь, подібний до джерела Древа Життя в Раю, дає початок Водам Життя. «Колодязь Гуйди» можна сприймати в одному архетипічному ряді джерела життя з такими первинними образами як, наприклад, фонтан в «Поклонінні Агнцеві» «Гентського вівтаря» (1432) Губерта і Яна ван Ейків.

Вода – жіночий елемент. За Юнгом, вода пов'язана з філософією несвідомого. У китайській системі у-сін вона включена в цикл смерті і відродження, з неї починається і нею закінчується життя. Вода живить Древо Життя. У пентаграмі у-сін жіноче начало – інь – пов'язане зі світовими водами. У міфології Європи і Азії вода символізує зміну. В усталеному образі будинку-двору Гуйди відбувається зміна поколінь. Незмінна створена майстром модель його рідного будинку-двору. Звернення до архетипів і символів дозволило художнику розширити камерний простір будинку-двору до нового індивідуального образу моделі світу.

